

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 18957/2022
04.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Кристина Тодоровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, чији је заступник Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 525/22 од 20.04.2022. године, у седници већа одржаној 04.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против трећег става изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 525/22 од 20.04.2022. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 22625/18 од 19.05.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и тужена обавезана да му на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од 1.088.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, делимично је одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе преко досуђеног износа, за износ од још 3.412.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да му тужена на име накнаде материјалне штете исплати износ од 210.000,00 динара са законском затезном каматом, како је наведено у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да му тужена на износе и за период неисплаћених зарада из става трећег изреке уплати припадајуће доприносе према прописима о обрачуну и уплати доприноса који важе на дан обрачуна и уплате доприноса. Ставом петим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 176.335,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 525/22 од 20.04.2022. године, ставом првим изреке, првостепена пресуда је потврђена у ставу првом изреке, у делу става другог изреке којим је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да му тужена

на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед повреде угледа и части због неоснованог лишења слободе исплати износ од још 3.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 19.05.2021. године до исплате, као и у ставу петом изреке и у том делу одбијене жалбе тужиоца и тужене. Ставом другим изреке, првостепена пресуда је преиначена у преосталом делу става другог изреке и тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед повреде угледа и части због неоснованог лишења слободе исплати износ од још 412.000,00 динара са законском затезном каматом од 19.05.2021. године до исплате. Ставом трећим изреке, првостепена пресуда преиначена је у ставу трећем изреке тако што је тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати износ од 210.000,00 динара са законском затезном каматом на месечне износе од по 30.000,00 динара, како је ближе одређено у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 33.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, побијајући је у делу одлуке о тужбеном захтеву за накнаду материјалне штете, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези са чланом 403. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11...10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија тужене неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Другостепени суд је одлучио о жалби тако што је прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом и за донету одлуку изнео правне разлоге у односу на које ревизија није основана.

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца је вођен кривични поступак покренут захтевом за спровођење истраге ОЈТ у Београду Кти 1372/09 од 04.09.2009. године, због основане сумње да је извршио кривично дело међународни тероризам из члана 391. став 1. КЗ РС. Решењем Округног суда у Београду Ки 880/09 од 04.09.2009. године, тужиоцу је одређен притвор, у складу са чланом 142. став 2. тачка 2. ЗКП, јер су постојале околности које су указивале да боравком на слободи може утицати на сведоке. Тужилац је лишен слободе 04.09.2009. године, од када му је и рачунат притвор. Притвор је укинут решењем Вишег суда у Београду К 1633/10 од 17.02.2010. године. Тужилац је у притвору провео укупно 136 дана. Решењем Првог основног суда у Београду К 5424/11 од 26.01.2016. године, обустављен је кривични поступак против тужиоца због извршења кривичног дела изазивање опште опасности из члана 278. став 1. КЗ РС у саизвршилаштву у вези са чланом 33. КЗ РС, због одустанка заменика јавног тужиоца од оптужбе. Тужилац је по занимању дипломирани Пре него што је лишен слободе радио је у ... на пословима ..., за које послове је сваког месеца закључивао ауторски уговор са накнадом у износу од 30.000,00 динара. Услови у притвору су били тешки, нарочито у погледу смештаја и хигијене. Није могао да спава и стално је био напет, Био је смештен у спаваони у којој је било дозвољено пушење са још пет притвореника, због чега је имао проблем са респираторним органима. Пре одређивања притвора тужилац је свој посао обављао на високом нивоу, због чега је било у плану да напредује. Имао је одличан однос са колегама и

претпостављенима. Након изласка из притвора, након месец дана, почео је поново да ради у ..., али како његов рад није био истог квалитета због тешког емотивног стања, а однос са колегама више није био исти, дао је отказ након четири године. Након изласка из притвора променили су се односи тужиоца са родбином, комшилуком и пријатељима, јер су се дистанцирали од њега.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да су тужиоцу, као лицу које је лишено слободе, а против кога је правноснажно обустављен кривични поступак због одустанка тужиоца од оптужбе, у смислу члана 584. став 1. тачка 1. ЗКП, повређени углед и част, због чега је тужена одговорна за штету коју је тужилац претрпео услед неоснованог лишења слободе, те му у смислу одредбе члана 200. став 2. Закона о облигационим односима, припада износ од 1.088.000,00 динара, док је преко досуђеног износа, а до траженог износа, односно за износ од још 3.412.000,00 динара, тужбени захтев одбио као неоснован. Одлучујући о захтеву тужиоца за накнаду материјалне штете у виду изгубљене добити и исплату припадајућих доприноса на неисплаћене зараде, првостепени суд је закључио да је исти неоснован, из разлога што тужилац током трајања притвора са својим послодавцем није имао закључен ауторски уговор, а не може се утврдити да постоји узрочно-последична веза између одређивања притвора тужиоцу и његових навода да је наступила материјална штета.

Поступајући по жалбама парничних странака, другостепени суд је одлучујући о висини тужбеног захтева за накнаду нематеријалне штете, делимично преиначио првостепену пресуду и тужиоцу досудио износ од још 412.000,00 динара, док је преко досуђеног, а до траженог износа за још 3.000.000,00 динара, одбио жалбу тужиоца и потврдио првостепену пресуду. Одлучујући о основаности тужбеног захтева за накнаду материјалне штете у виду изгубљене добити, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев, са позивом на одредбе члана 154,155. и 189. Закона о облигационим односима, са образложењем да је тужилац пре боравка у притвору са послодавцем ... закључивао ауторске уговоре за ..., да је тај пословни однос је престао тужиочевим притварањем, те је његово лишење слободе у директној вези са губитком прихода који би се по редовном току ствари могао очекивати и убудуће, у смислу члана 189. став 3. Закона о облигационим односима. На досуђени износ накнаде зараде тужиоцу је досуђена законска затезна камата у складу са чланом 186. и 277 ЗОО.

Чланом 154. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78...“Службени гласник РС“, број 18/20), прописано је да ко другоме проузрокује штету, дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Штета је умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), као и наношење другоме физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета) (члан 155).

Одредбом члана 189. ЗОО, прописано је да оштећеник има право како на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи (став 1). Висина накнаде штете одређује се према ценама у време доношења судске одлуке, изузев случаја када закон наређује што друго (став 2). При оцени висине измакле користи узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем (став 3).

Код утврђеног да је тужилац, пре лишења слободе, у континуитету са ... - ... закључивао ауторске уговоре, којим је своја ауторска дела давао на коришћење и уступао ауторска имовинска права на створеним делима за одговарајућу ауторску накнаду, то недвосмислено произлази да тужилац није био у сталном радном односу код овог ..., већ је био ангажован по основу ауторских уговора. Како је било у изгледу његово напредовање и даљи ангажман, те да је након изласка из притвора наставио сарадњу са ..., то је правилно другостепени суд применио одредбе члана 154, 155. и 189. ЗОО, када је закључио да би на страни тужиоца и у периоду када је био лишен слободе наступио добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари, а чије је остварење спречено радњом тужене, односно неоснованим лишењем слободе тужиоца. Због наведеног, тужена је у обавези да тужиоцу накнади штету у виду измакле добити у висини ауторских накнада које би тужилац по редовном току ствари остварио потписивањем ауторских уговора са ... да није био лишен слободе, како је то правилно закључио и другостепени суд, у складу са чланом 189. став 3. ЗОО. Следом наведеног, неосновани су наводи ревизије тужене да је неоснован тужбени захтев тужиоца за накнаду материјалне штете из разлога што тужилац у тренутку и за време лишења слободе није био запослен нити радно ангажован у ... по било ком основу. Без утицаја на другачију одлуку су ревизијски наводи да тужилац није доказао да би био ангажован од стране ... и у периоду у којем је био лишен слободе, код постојања ауторских уговора закључених у континуитету за период пре лишења слободе и радног ангажмана након изласка из притвора. Осим тога, тужена у прилог својих тврдњи у току поступка није пружила нити предложила доказе на ове околности.

Приликом доношења одлуке, овај суд је ценио остале ревизијске наводе, али је закључио да исти нису од утицаја на другачију одлуку, јер је другостепена пресуда донета правилном применом материјалног права.

Из наведених разлога, Врховни суд је, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**